Бары дойдулар пролетарийдара, холбоҕун!

САҺА ОЛОХ

Хаһыат 1931 сыл алтынньы 15 күнүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҒЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҒЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 2 (6138) | 1985 сыл. Тохсунньу 3 күнэ чэппиэр | Сыната 2 харчы.

Советскай норуоту Саҥа дьылынан эҕэрдэлээҺин

Күнду табаарыстар, доҕоттор!

Биһиги Саҥа, 1985 сылга үктэ иэдэс. Бу уруккуттан саҥа биһиги хас биирдибит аастыт сылы эргитэ саныан аныаран көрөр. Дьиэ-уот үүс дьоҺун суолталаах событиелэриттэн толору. Советскай дьон ССКП XXVI съиэһэ, партия Киин Комитетын кэлин буолуталаабыт Пленумнара ыытан оҥорбут социальнай-экономическай программаларын ситиһиннэрэр иһин айымньылаахтык үлэлэстилэр. Биһиги Ийэ дойдубут эсэ күүһүрдэ уонна киириэйдэ, итэҕэс советскай дьон [illegible] уйгулаах [illegible] ис хоһ[illegible]оох буол[illegible].

Общественнай олох ыры салаалыгар үтүрүйсүллүүлэриттэн [illegible] Дойду прогрессивнай ньымыа уонна. Норуот [illegible]тыбын [illegible]ьуҺа үрдэ[illegible] кэрдэрүүлэрэ [illegible] Байкалмур магистрал[illegible] поэтар ра[illegible] [illegible]лдьсуун иннинэ [illegible]аах [illegible]рбыттэнан буолла. Атрономическай комплекс үлэһиттэрэ Ас[illegible] программатынтолоруулаах [illegible]ыгыстылар. Аҕа дойду науката дьоҺун ньымыаҥыгыстэ. Биһиги космонавтарбыт историяҕа саамай уһун, 237 сутуруктаах орбитальнай кэтээ[illegible] оҥордулар. Элбэх национальностаах советскай культура социализм [illegible] [illegible]ларын бигэргэтэр саҥа [illegible]ларынан байда:

ССКП Киин Комитета, ССРС Верховнай Советын Президиума уонна ССРС Министрдэрин Совета [illegible] коллективтарыгар, рабочайдар[illegible], [illegible]хотааахтарга, интеллигенция[illegible]—чэҕиҥнэй, бэйэни харыстаммат [illegible]Ийэ дойдуоут — экономическай уонна обороналанар мощун кыаҕын саҥылыы бөҕөргэтүүнү хаачыйар дьоҥҥо барыларыгар истиҥ махталы биилэрэллэр!

Советскай дьон сабыдыалы күнү сырдын эрэллээх кэриллэр. Киниэр Коммунистическай партия политиката, кини үгүс эрдэттэн улэта үлэ дьоҺун тэрут интэриэстэриҥэр бүүс-бүтүннүү эппиэттиирин үчүгэйдик биилэлэр.

ССКП ленинскэй Киин Комитетын табаарыс Константин Устинович Черненко баһылыктаах кини Политбюротун тула ньымыа түмсүүлэх партия уонна советскай норуот сайдыылаах социализмы сайыннаран иһин кизиҥ далаҺыннаах, уустук соруктарын быһааралларын. Саҥа сылга биһиги дьулуурбутун производствоны кылгыы интенсификациялаһыҥка, научнай-техническэй прогрессы тургэтэтиҥэ, ресурсаларбытын нэмчилэрэ уонна табыгастаахтык ораспуоттааһыҥка түмүохтэрэхпит. Партия бэлиэтэбит социальнай программата утумнаахтык олохо киллэриллэн иһиэҕэ.

Бу соруктары толоруу хас биирдии үлэ коллективыттан, хас биирдии [illegible]ктарабыттан киһиттэн, кини инициативатыттан уонна эппиэтиҥэ-ҺиттэН, общественнай салайыыга активнай ыытыыттан тутулуктаах. Үүнэр сылга хас биирдии үлэ күнүн уон биирис пятилетканы ситиҥнилээхтик түмүктүүр иһин, ССКП XXVII съиэһин достойнайдык көрсөр иһин норуот бүттүүнүн социалистическай куоталаһыытыгар охсуулаах үлэ күнүнэн оҥорор нурдун үлэлэһиҥ барыы советскай дьон чиэстэрин ыччатта итиҥнэ патриотическай иэстэрэ.

Табаарыстар! Үүнэр сылга советскай норуот Аҕа дойду Улуу сэриитигэр Кыайыытын 40 сыла туолар: Гитлеровскай фашизмы утары охсуһуурга кэрдэрбут кини холобура суох хорсун быһыытын махталлаах кэлэр көлүөнэ ыччаттар саас-үйэ тухары умнуохтара суоҕа! Сиргэ эйэ турдуларын уонна олох чэчириирин туһугар Кыайыы ситиһиллибита.

Сэриини утары сэрии буолуон иннинэ охсуһуллуохтаах диэн историческай опыт үөрэтэр. Билиҥнэ, агрессивнай империалистическай эргиитэлэр буруйдарынан сытыырхайбыт аан дойдутааҕы быһыыга-майтыга Советскай Сэбиэт социалистическай доҕордоһуу дойдуларын, барыы эйэҕэ дьулуһар күүстэрин нытта планета политическай климатын чэбдигиргэ, кини аймаҕы ядорнай кутталтан быыһыыр туһуттан киниттэн тутулуктаах барытын оҥорер уонна оҥоруо даҕаны. ССКП уонна Советскай государство бүттүүн эйэни, куттал суох буолуутун уонна норуоттар биирдэ үгэстэриҥнэрин хаачыйарга туһулаллар ленинскэй тас политическай курсу утумнаахтык ыыталлар.

ССРС космоһы милитаризациялаабыны туоратар, ядернай сэрии сэбин хаччахтыыр уонна сарбыйар туһунан АХШ-ы нытта кэпсэтиһиилэрэ сыһыаннаах саҥа инициативата сүүнэн суолталаах.

Саҥа сылга үктэнээри туран, социализм дойдуларын үлэһиттэригэр истиҥ эҕэрдэлээһиннэри уонна саҥа үтүө бөҕөрүнэрэ ыытабыт! Советскай Сэбиэт киниэргэ мэлдьи эрэллээх доҕоруна уонна союзнигына буолуоҕа.

Доҕордоһуу государстволар норуоттарын итиннитик эҕэрдэлиибит! Биһиги ньымыысса таһыналаах табаарыстарбытыгар уонна доҕотторбутугар империализмы итиэннэ батталы, реакцияны итиэннэ сэриини утары охсуһааччыларга барыларгар эйэни уонна дьолу баҕарабыт!

Күнду табаарыстар!

Советскай дьон Саҥа дьыл быраабыкыйыгын улахан сырдык эрэлларгэ көрсүүлэр. 1985 сыл биһиэхэ бөҕөргөтүү үлэҕэ саҥа кыайыыгар уонна айымньылаах чөмчүлэр сыпларынан, биэ эйэ сылынан буолуохтун! Саҥа сыл хас биирдии советскай дьиэ кэргэнигэ дьоҥ, үөрүүнү аҕалыахтын!

Партия, сэрии уонна үлэ албан аатталаах ветераннарыгар истиҥ, Саҥа дьыллааҕы эҕэрдэ! Сэрии ыар сылдьарыгар Коммунистическай партиябыт, социалистическай Аҕа дойдуга мунура суох бэриниилэхтэрин кэрдэрбут Аҕа дойду Улуу сэриитин ыытыылаахтарыгар, тылын үлэһиттэриҥэр үтүөлүк бэлэмнэрэ!

Бэргэхэй советскай дьахталлар—ыһаанчыылаах ийэлэрэ, уонна кэргэннэри, бэриниилэх үлэһиттэри таптаныах патриоткалары ис дуһуоттан эҕэрдэлиибит! Аҕа көлүөнэлэр революционнай уонна үлэ бөҕө үгэстэрин хаҕатар биһиги эдэр ыччаппытын итиэннэ эҕэрдэлиибит!

Советскай норуот эйэлээх үлэтин маҥнылыгар сэргэхтик турар кыргыстаах советскай буойуннарга Саҥа дьыллааҕы эҕэрдэ!

Саҥа дьыллааҕы быраабыкыйыгын түүн байҕалэрин үлэҕэ уонна воинскай иэстэрин толорор дьону, тэрдэбут Ийэ сирдэриттэн ыраах сылдьааччылары бука барыларын, эҕэрдэлиибит!

Саҥа дьылынан, күнду табаарыстар, саҥа дьолунан!

ССКП КИИН КОМИТЕТА

ССРС ВЕРХОВНАЙ СОВЕТЫН ПРЕЗИДИУМА

ССРС МИНИСТРДЭРИН СОВЕТА

Пятилетканы достойнайдык түмүктүүр иһин!

«Мыҥдаҕаайы» совхоз 1985 сылга социалистическай эбэһээтэлистибэтэ

— былаанны таһынан валовойунан 184 тонна, фуражнай ыах ахсыттан 100-түү кг үүтү ыахыт, ньирэй деловой тахсыытын 76 бырыһыаҥҥа, кулун деловойун 70 бырыһыаннта тиэрдиэхпит;

— үүт табаарынаһын 85 бырыһыаҥҥа, сыатын 3,8 бырыһыаҥҥа тиэрдэн государствоҕа былаанны таһынан 180 тоннаны атыылыахпыт, 60 бырыһыанын бастакы суорта[illegible]ынан, ыах сүөһү 70 бырыһыанын түүрүк уойуулаҕынан туттарыахпыт, биир сүөһү орто ыйаанынан 340 кг тиэрдиэхпит, 57 тыһ. солк. кыстаныах түүлэҕэ соруктуоскалыахпыт;

— Биирдии гектартан 10,5-тии центнер туорахтаах культуралар, 1-дии квадратнай метртэн 5-тии кг огурсу үүнүүлэрин хомуйуохпут, 471 гектарга элбэх сыллаах оттору ыытыахпыт, 5 тонна от сиэмэтин хомуйуохпут;

— тракторнай парк 55 тыһ. эталоннай гектардаах, автопарк 1 мил. 100 тыһ. тонна-километрдаах үлэни толороохтара, 240 ыах сүөһү улутун кэлимнэн механизациялыахпыт;

— Болутурга 4 квартиралаах олороҕо дьиэни, Соловьевка пилораманы үлэҕэ киллэриэхпит, 5000 кубометр тутуу маһын бэлэмнии, ыам ыйын 1 күнүгэр диэри 3000 кубометры миэстэтигэр киллэриэхпит.

— 6 тонна диэсэльнэй уматыны хомчилиэхпит, итиннэ 1 кварталга 1,5 тоннаны хомчилээн, коммуниститическай субуотуннуук кэмигэр 2 күн үлэлиэхпит.

— РСФСР, Саха АССР Верховнай Советтарын уонна олохтоох Советтар быыбардарыгар көрсө түүлэҕэ туттарыы I кварталлаах, үүтү валовой ыаһын уонна государствоҕа туттарыы иккис ыйдаах былааннарын, В. И. Ленин ханнааҕын 115 сылын бэлэмнээн муус устар 22 күнүгэр үүтү валовой ыаһын итиэннэ государствоҕа туттарыы сыл 4 ыйдаах, Улуу Кыайыы 40 сылын көрсө мэчиат сүөһүнү телеһитүү кыстыктаах, үүтү государствоҕа атыылаах 4 сыл 5 ыйдаах, стахановскай хамсаах 50 сылын чэҕиҥэр атырдах ыйын 20 күнүгэр диэри үүтү валовой ыаһын мэчиргэр 3 ыйдаах, Октябрьскай революция 68 сылын туолуутугар үүтү государствоҕа туттарыы уон биир ыйдаах былааннарын толороохпут.

ӨРӨ КӨТӨҔҮЛЛҮҮНЭН

Хайахсыт орто оскуолатын коллективын быыбар иннинээҕи мунньаҕын кылгас хиирин тылынан селсовет исполкомун председателэ, партбюро секретаря Н. К. Осипов аһар. Быыбардарга бэлэмнээнин туһунан иннитиннэриини ССКП райкомун иккис секретаря С. П. Макаров оҥорор.

Трибунаҕа ччуутал В. В. Петров тахсар, Киин ороЙуонаабы Совет быыбарыгар 29 №-дээх быыбардыыр уокуруккэ депутаккэ кандидатынан ССКП чилиэнэ, Эрилик Эристин аатынан совхоз баастыыр маннааксытын, Үлэ Албан Аатын III степеҥэ орден хаһаарын Акулина Гавриловна Протасованы туруорар.

Тыл рабочай А. М. Ксенофонтова бэриллэр. Кини ньи депутаккэ кандидатынан А. Г. Протасова туруоруллуутун истиҥник биһириирин, үлэҕэ көбүлээччи, дьоҥу түмээччи быһыытынан сыаналаммыт, норуот бөҕөрэ итэҕэлин толоруута достойнай кандидат буоларыгар эрдэрин биллэрэр. Туруоруллубут кандидатураны ойоон рабочай А. В. Кондратьев, ччуутал М. Н. Петрова тыл этиллэр.

Мунньах кыһыылаахтара ороЙуонаабы Совет быыбарыгар 29 №-дээх быыбардыыр уокуруккэ депутаккэ кандидатынан туруоруллубут Акулина Гавриловна Протасова кандидатуратын биир саанан ойуурэ ураах ылыллыннылар, итэҕэллээх кинньэ талылынна.

М. МИХАЙЛОВА.

x x x

БОЛУТОҺО. Субуруускай аатынан совхоз Кыйдаллаах бөрөҥнэрэ рабочайдара уонна сулуусалаахтара бэйэлэрин быыбар иннинээҕи мунньахтарыгар суоҕуҥ С. Е. Бубякина ороЙуонаабы Совет быыбарыгар 7 №-дээх уокуруккэ депутаккэ кандидатынан «Кэскил» ферма бастыы эдэр ыаннаксыта Матрена Николаевна Егорованы туруорбутун биир саанан ойоотулар:

Комсомолка Матрена Егорова—совхоз, ороЙуон кулуу маннааксыттарыттан биирдэстэрэ, Н. Д. Субуруускай аатынан бириэмийэ лауреата.

Бэйэлэрин биир идэлээхтэрин кандидатуратын ойоон мунньахха эдэр рабочайдар В. Попов, Ю. Макаров уо. д. а. тыл этиллэр.

Мунньах 7 №-дээх уокуруккэ ороЙуон Советыгар депутаккэ кандидатынан Матрена Николаевна Егоревану туруорарга ураах ылынна. Итэҕэллээх кинньэ кулуун сэбиэдиссэйэ А. С. Попова талылынна.

С. НИКИТИН.

УДАРНАЙ ВАХТА СОНУННАРА

ЧУРАПЧЫ. Дизельнай электростанция уонна сетевой участок коллективтара пятилетка тэрдэ сылын үлэҕэ саҥа ситиһиилэрдээх түмүктэтиллэр. Чурапчы—Сулаччы үрдүк күүрүүлээх линия үлэҕэ киллэриллиэ, Чурапчы—Харбала I линиятыгар капитальнай ремонт ыытылынна, Чурапчы сэлиэнньэтигэр 6 кВ уопсай уһуннаах линиялар саҥардылыннылар. Нуормаҕа көрүллүбүттэн 7 км устолаах электропроводу кэмчилээтэ.

Е. Макаров.

x x x

ХАПАХСЫТ. Аастыт сылга «Сиркыс» ферма бары маннааксыттара былааннарын толордулар. Хас биирдии фуражнай ыахтан 2002 кг үүт ыаннан, былаан таһынан 343 кг аҥарылыннан.

М. Кириллин.

x x x

ЧАКЫР. Эрилик Эристики аатынан совхоз маннааҕы отделениетигар аастыт сылга кулун деловой тахсыта 85 бырыһыаҥҥа, улахан сылгыны тиэнньэс ыаҥҥа тэҥнэстэ. Бастыҥ сылгыһыттар В. В. Онуфриев итиэннэ Н. К. Григорьев туһаанньалыннан 100-түү биэттэн 89,7—85,3 хулуну ылыллар, улахан сылгыларын 99,3—100 бырыһыан тиэннэах биэттэр.

Р. Данилов.

ССКП КК алтыныытаабы (1984 с.) Пленумун

СИРТЭН ТУРУКТААХ ҮҮНҮҮНҮ ЫЛАР ИҺИН

ССКП КК алтыныытаабы (1984 с.) Пленумугар ССКП КК Генеральнай секретара таб. К. У. Черненко дойду аскалгалтар фондатын туруктаахтык үүнүрүнгэ мелиорация сруоктун үрдэтин олох кордөбүлүн быһыытынан туруорулларына тоҕоостоох бөлөхтээтэ.

Мелиоративнай үлэлэри сөргөтө өрө көтөҕүү улахан социальнай-экономическай уонна политическай суоллаах. Бу үлэлэр кэмнэрин кэҥэтэн уонна мелиорацияламмыт сирдэри туһанан кэҕэтүүнү үрдэтэн биһиги курдайы сирдээх-уоттаах өрөспүүбүлүкэбэр сытыытык турар боппуруоспартан биир сүрүннэриэн буолар. Билэрбит курдук, оттуур ходуһаларбыт 66,8 бырыһыаннара курдайы алаастарга сытар. Күүтэн-дьылтан тутулуктаах олус улахан. 1938—1942 сс. ортотуран 47,6 тыс. тонналы, оттон 1977—1981 сс. ити 25,9 тыс. тоннаҕа оттообуппут эбэтэр 45,6 бырыһыанынан намтаабыта. Ходуһа хас биирдии гектаратан үүнүүнү ылыы 14,3 центнертэн 5,3 центнергэ тиийэ таннары түспүтэ. Ол иһиэхтэр 1978 сылларааҕы курааннаах 16,1 тыс. тонна оту оттообуппут. Ити дьыл гектартан 3 эрэ центнер хомуллубута.

Ходуһалар үүнүүлэрэ намтаабыанын ученайдар иҥдирдэс дьыл курааннаах эрэ быһаарыыны ылымматтар. Кэнники 30-40 сыллар усталарыгар сиих түһүүтэ биһиги өрөспүүбүлүкэбит аччыаҕа.

Оттон үүнүү намтаабына ыраах сүөһүү, сылгыны бэрэбэстэ суох мэчитэр бытаанын, ходуһаны сылгата биир оттуттэн, биир маршрутуран оттуурбутуттан бүтэйдээбин кыаллыбатынан быһаарылаан. Ол гынан ходуһалар ньуурдара чигиир, тэпсиллэр, алдьанар, сыалаах оттор сыыйа сүтэлэр. Тиэҥэр почва чигиэн мэлтэхтүк үүнэр оторго хааллыбыт. Маныаҥ дьаһаныы сал-ҕаанарына ходуһа оту биэрэр дьоҕура мунутуурдук аччыаҕа. Онон маны тахсар суоллары булларбыт наада.

Ходуһаны тэрдүттэн туһсарыы. Амма өрүс хочолоругар 1967—1974 сылларга өлөөннөн ыытыллыбыта. Элбэх техниканан Болоҥойуттан Саҥыл Сыһыыга тиийэ ходуһалар хорутуллубуттара. Ол гынан Амма хочотугар 1970—1980 сылларга өлбэх от оттоммута. Ордук курааннаах дьылларга ол оройуонтан кырата суох суолламмыт. Билигин бу хочолор үүнүүлэрэ эмиэ намтаан эрэр.

Мындаҕаайыга туспа совхоз тэриллиэҕиттэн, иккис сайын устата бэйэтин күүһүнэн 1351 гектар ходуһаны уонна баһыыны тэрдүттэн туһсарда, 371 гектар сирэ өлбэх сылдьар оттор ыһылыннылар. — «Якутмелиноводстрой» мехучастога Мэҥкүүдэрэ 93, Кыстык Куҥдаба 54 гектарга чехословацкай «Сигма» сиигирдэр системаны олохтоох инилэрдэ. Туорахтаах культуралар уонна күөх маасса куһаҕана суох үүнүүлэрэ ылыллар буолла.

Пленум мелиорацияламмыт сирдэр кэҕэтүүстэрин үрдэтиигэ улахан болҕомтону уурда. Ити биһиэхэ быһаччы сыһыаннаах: Тэрдүттэн туһсарылыбыт, от ыһылыбыт сиигирдиллэр сирдэриэгэр минеральнай, органическай уоҕурдуулар толору нормаанан киллэриллибэттэр. Сиигирдэр агрегаттар эгиллэ суох үлэлэтиллибэтэлэр. Оногулуллубут сирдэр баспайаанайдык уларыр коллективнай бэдэрээккэ киирбит оттуур земоларга туттарыллар. Онон аҥаан көрүү-хараны суох. Сиигирдиллэр системалары куһаныыга анал үөрэхтээх кадрдар тиийбэттэр. Совхозтарга сиигирдэр техниканы эрэмуоннуур база да, оборудование да суох. Бу итэҕэстэри туһаныыах тэриллэдэр үлэни былааннаан туораталлара наада.

«Якутмелиноводстрой» мехучастога сиигирдэр системалары тимирдэн-бетоннан шлюзтаан тутуугга ыҥырэн эрэрэ үөрдэр. Бу үлэни эссе кэҥэтиэхх.

Ходуһалары тэрдүттэн туһсарыыга уонна бүтэйдээбиҥнэ ангардас «Якутмелиноводстрой» мехучастогын итиэннэ «Сельхозхимия» холбоһук кыахтара биллэн турар ыры. Бу дьыалаҕа совхозтар К-700 курдук улахан күүстээх тракторлары туһаныыны кэҥэтиэхха.

Элбэх сылдьар оттору үүнэриҥэ, сиэмэ хаһаайыстыбатын тэрийиҥэ совхозтарга быһаччы көмө наада. Ол курдук, бетоннаммыт муостаах сарайдары оногуурга, матырыйаалы совхозтар бэйэлэрэ булуналар кыахтара суох. Сиртэн туруктаах үүнүүнү ылыыга элбэх сылдьар оттор сиэмэлэрин хаһаайыстыбаҕа тэриллиҥэ эмиэ былааннаах үлэ наада.

В. ЕФРЕМОВ,
«Мындаҕаайы» совхоз кылаабынай агронома.

Пятилетканы ситиһиилээхтик түмүктүүр — пропагандистскай кыһамныыны

Якутскай, Нерюнгри куораттар уонна Уус-Алдан оройуонун Партизан Заболоцкай аатынан совхоһун пропагандистарын республика бары пропагандистарыгар ЫҢЫРЫЫЛАРА

Партия XXVI-съезда, ССКП КК бэс ыйынааҕы (1983 с.) уонна кэнники Пленумнара марксистскай-ленинскэй үөрэх экономическай уонна социальнай сайдыы хаммыытыгар сабыдыалын күүһүрдүүгэ, политическай, уонна экономическай үөрэх тэрээһини, идеологическай, хаһаайыстыбаннай үлэлэри кытта ыкса сибээһин хаалчыйыыта пропагандистскай актив оруолун чорботон баланнаабыттар.

Биһиги, Якутскай, Нерюнгри куораттар уонна Уус-Алдан оройуонун Партизан Заболоцкай аатынан совхоһун партийнай, комсомольскай уонна экономическай үөрэҕин пропагандистара, 1984 сыл сэтинньи 15 күнүгэр ССКП КК Генеральнай секретара, ССРС Верховнай Советтэн Президиумун Председателэ табаарыс «К. У. Черненко Политбюро мунньаҕар пятилетканы ситиһиилээхтик түмүктээһин, экономика интенсификациятын түргэтэтэн туһунан этиитин балаһыанньалаарын уонна түмүктэрин биһиэхэ уонна ойоон тураммыт, республика бары пропагандистарын 1985 сылга «Уон биирис пятилетканы ситиһиилээхтик түмүктоһуҥуоҕ—биһиги пропагандистскай кыһамныыбытын» дэриҥнэн үлэлиэхтэрэ, ыытырабыт.

Быйылгы үөрэх дьыала кэрэ-баҥа кэмиэ барар. Кини ССКП XXVII съезиэгэр, Улуу Кыайыы 40, стахановскай хамсаһын 50 сылларыгар, РСФСР, Саха АССР Верховнай Советтарыгар уонна олохтоох Советтарга быыбардарга бэлэмнээниини кытта сөп түбэһэр. Бу барыта үрдүк айымныылаах күүрүүнү, патриотическай өрө көтөҕүлүүнү үөскэтэр. Маны ойдөөн туран, биһиги үөрэх процесһын туһсаран иҥэхпит, партийнай политиканы, пятилетка былааннарын, коллективтар соруктарын типичэскэй быһааран туран, производственнай сорудахтары толорууга нитэллэн барыта чопчу кыаллыбыт ньымалардаргэр, кинилэр кыһыллыбыт ньымаларыгар уон биирис пятилетка былааннарын болдьоҕун иннинэ толороргэ туһайдарга көмөлөһүөхпүт.

Биһиги ноточчиларбыт уон биирис пятилетка түмүктүүр сылыгар туох бэйэлэрэ уонна бириидэлэнэн сорудахтарын болдьоҕун иннинэ толороргэ охсыһалларын ситиһиэхпит. Үлэ оногуммутун үрдэтиигэ, дьиэсиэлиистиэнэ салгыы бөдөҥсүүгэ, кэмчилээһиниэ туус-бааҕа уонна коллективынан ахсааныы арыйыыга, 1985 сылга бастыҥ предприятиелэр иккис күүтэн итиэннэ суох кэмчилэммит матырыйаалларын, сырьеоҕун уонна оттугунан үлэлиэргэ көҕүлэһиннэрин туһайыахпыт;

Биһиги иннибитигэр турар сорудахтары ситиһиилээхтик быһаарар иннитээн занятиелар идейнай-теоретическай уонна методическай хаһыммарын мэлдьи үрдэтэн иһиэхпит, социалистическай эйэҕэстэлиистиэлэри көмүскээһин, өйдөтүүлэрин, практическай сорудахтар, рефераттары бэлэмнээһин, общественнай-политическая практика курдук үөрэх актив[illegible]

Туһаныахпыт.

Үрдүк т[illegible], провод[illegible]ство бары [illegible] парламентилэ[illegible] государстве[illegible] былаанын эки[illegible] суох толору[illegible]ин биириэ[illegible]тикэтканы с[illegible]ҥнэ—хас биирдии коллективтарыгар [illegible] бастыҥ [illegible] ньымалардаргар [illegible] ыстуолбалыыр [illegible] бастыҥ [illegible] ыстуолбалыыр [illegible] ыраабыт. [illegible] ыстуолбалыыр [illegible] ыраабыт. [illegible] ыстуолбалыыр [illegible] ыраабыт.

Наставник уонна кини кыргыттара

ФЕДОР Николаевич Друзьянов Сылаҥҥа -сүөһү иитиитигэр сүрбэ сыл биригэдьиирдээтэ, Дьокуускайга сүбэлэһэн, ейдэтүнэн үлэлиирэ собулуур. Үлэһиттэрэ даҕаны кини тылын ытыктыыллар, сорудахын биреэмэтигэр лоп-баччы толоро охсорто кыһаналлар. Кини «Молодежнай» диэн кырдьык да эдэркээн кыргыттар үлэлиир фермаларыгар бастыгнарыыган үс Никифоровалар буолаллар диэбитэ.

Ферма старшайын күлбүт-үөрбүт эдэркээн кыысчаана Матрена Никифорованы хотоҥҥо көрүстүбүт. Биһиги ыытыылардыгыгар лоп-баччы эппиэттииригэр үлэҕэ буспутахаммыта, үлэни улаханнык ытыктыыра биллэр. Салгыар фермата түүн ыаммын биллааммын 113 бырыыпаан толорбут. Бэйэтэ эбэһээтэлэстибэтии лаппа аһарбыт.

Мотя ийэтэ Анна Афанасьевна бу фермаҕа наставниктыыр. Герой-иэ дьиэтигэр-уотугар хаҕана, бу хотоҥҥо даҕаны олорон ыалбат түбүктээх эрээри, дьону кытта күлүүрэ кэпсэтэ сылдьарын эстиибит. Кыра саастыгар ыаннаныыстыгабыт үрүт илгэ дьиҥнээх маастара ыччаттарга онон ордук сөбүлэтэр. Бу Мотяны, эмиэ бу фермаҕа үлэлиир улахан кыыһын Люданы сүүрбүү керүүнэстин, ыраах ыайыы ыыгыдыардыгар кыра эрдэхтэриттэн такаммыт. Дьэ ол иһин үйүөн бастыгыт ыаннаныыстыттар.

Бу фермаҕа хаалыылаах суох. Быыланнарыгар барыа аһары толорбоон иһиллэр. Улуу Кыайыы 40 сылыгар туолуутун достоймайдык көрсөр иһин күүрээн манна улахан.

Е. МАКАРОВ.

Снимоктарга: Матрена (хаҥас) уонна Людмила Никифоровалар.

Автор фотолара.

ФронтовикҺын! кэриэстэрэ

● Улуу Кыайыы 40 сылыгар

Ама ааспыттарын иһин, алдьархайдаах сыллар этиллэр. Гитлер торбон үөрдэрэ бөҕөнө дойдубут норуоттарын кулут-кумаахан оҥостоору Советскай Союзка түөкүннүү уоран сэриилэн саба туолуттэрэ. Онуоха эбии ол кэмнэ Чурапчыта сут-кураан буолбута. Дьон эдэрэ, чэгиэнэ Ийэ дойду көмүскэлигэр фронтка ыытыллыбыта, Оройуон аҥара—41 колхоз хоту Булунга, Эдьигээнгэ, Кэбээйигэ кэһүүгэ барбыта.

Ол эрээри дьон-норуот модун саныыта булгуруйбатаҕа, кыайыыга эрэлэ уҕараабатаҕа. Ийэ дойду көҥүлүн, чэҕиҥ иһин советскай буойуттар гитлеровскай халабырдьыттары утары геройдуу охсуспуттара. Оттон тылга хаалбыттар—үксэ кырдьаҕастар, дьахталлар уонна оболор—барыа уопсай кыаймыны уҥаһан бэйэни харыстаммакка үлэлээбиттэрэ. Дьэ ити иһин биһиги кинилэриэн кэн туттуох, кинилэр аттарын үйэтитиэх тустаахпыт. Ким да, туох да умнуллуо суохтаах.

Улуу Москва обороната ыытыллаҕа, Албан Лат III степеҥэ уонна Үлэ Кыһыл Знамята орденнар кавалердара М. Д. Климов кэриэс суруга бу баар: «1980 сыл сахатыттан улаханнык ыалдьан үсүһүн эпиэрээсийдээ бараары олоробун. Өссө олоро туһэргэ, туох эмэ туһалаах, кыраны да буоллар, этэрор баҕа саная улахан. 1977 сылтан саҕалаан төрөөбүт нэйилэкпиттэн сэриигэ сылдьыбыт, биригэ үөскээбит доҕоторум тустарынан ахтыы суруйан архивка туттаран кинилэр аттарын үйэтитиэхэ баҕаран быыл сайын ыалдьан сытан 71 кинии суруйан бүтүннүтүнэ. Соро-соро кыайтарбата. Онон саныам кэнинэн хаалла... Ыччат кэнэҥэс өйдөөтүн диэн. Маанан бүтэбин».

Ол эрээри ветеран ити-нэн бүппэтэҕэ. Үйэстээн эпиэрээсийдээтэн да баран, алаҥ охтуутугар да сытан сыттыгар өйөөн олорон кини өссө 30 буойун олорбут, бойобуой суолун суруйбута. Улахан үөрүҥэ суох, сэттэ уончалаах ыарыах киһи ити курдук дьулуһан туран оройуонун, хотоҥҥо Хайахсытын ыччатын дьоннорун үйэтитиэхэ 5 экземпларга 324 страницаны бүчүүтүүн хаалларбыта. Кини ити дьоннорун бойобуой суолларын ирдээн Подольскайга, Москваҕа, Ленинградка тиийэ суруйсубута, атын оройуоннартан эмиэ документаан хомуйсубута, өлбүттээхтэрин, баар ветераннарын кытта үгүстүк сибээстэспитэ. Михаил Дмитриевич ити үтүө үлэтитэр үгүстэр өйдөөн көмөлөспүттэр. Хайахсыт орто оскуолатын учуутала Н. В. Лукин 96 буойун фотокарточкаларын булан, устан бэчээттэппит уонна типографияҕа тиэтэр, тастыыр гына бэрэдэктээбит.

Эмиэ итинник үтүө дьыалаҕа Болтоҥоро олорор сэриэ уонна үлэ ветерана А. Д. Картузов дьарыктаабар. Алексей Дмитриевич 550 өлбүт буойуттар фотокарточкаларын булан устан, уруйдаан оҥорбута хас да кулууптарга бу күнүгэ дилэри баалар.

Саха АССР культуратын үтүөлээх үлэһитэ Е. С. Дьячковскай Болугур нэйилэгин историйатын, кини ытык сэриигэ кыттыбытын туһунан суруйда. Оттон педагогическай үлэ ветерана П. М. Васильев Соловьев нэйилэгин туһунан эмиэ итинник матырыйаалларын туспа альбомҕа түмүү. Мырыла ытык кырдьаҕаһа «Бочуот Знака» орденнаах И. Г. Собакин иэдээнэн кутан өлбүттэри үйэтиттэ.

Бу үлэҕэ иккі Кыһыл Сулус орден кавалера Т. С. Ноговицын Мугудайга, И. К. Махаров Сылаҥҥа, М. П. Ефимов Одьуулуунга, үлэ ветераннара М. М. Кириллин Чакырга, И. Я. Собакин уонна Е. Харитонов Хадаарга, улуу сэриэ активнай кыттыылаахтара И. М. Павлов Чурапчыта, Н. Г. Скрябин Кытаанахха эмиэ элбэҕи оҥороллор. Оттон Саха АССР оскуолатын үтүөлээх учуутала, сэриэ уонна үлэ ветерана Н. С. Соловьев Хатылыта Комсомол албан аатын музейын тэрийдэ.

Үөһээ аҥыллыбыт ветераннар ити сыралаах үлэлэрэ—аҕыттарга үтүө холобур.

Ааспыт сылларга оройуонтан сэриигэ өлбүт буойуттарга аналлаах паамятнииктэр тутуллубуттара, кулуубтарга уонна оскуолаларга элбэх матырыйаалдар мунньуллубуттара. Билигин сорох паамятниктэр сөптөөх көрүүтэ-харайыыта суох тураллар, эргэрдилэр даҕаны. Олору эрэ тардар, саҥардар туһэр наада буолла. Оттон буойуттар тустарынан хомуйуллубут матырыйаалларын үгүстэрэ сүтэн-оҥоон эрэллэр. Онон баар матырыйаалларын түмэн, бэрэдэктээн, суохтарын эбии булан, хомуйан, оройуоннаары кыраайы үөрэтэр музейга киллэрэн Улуу Кыайыы 40 сылын көрсө оҥоһуллар фото-альбомнарга киллэртэриэххэ.

Г. ЕФИМОВ,
музей научнай үлэһитэ.

ЭДЭР МЕХАНИЗАТОРДАР КЫҺАЛАРА

Кини аан бастаан манна, 13 №-дээх СПТУ-ҕа, үлэлии кэлэригэр, 1979 сылаахха, [illegible] уйгуур [illegible] бөх бөҕө. [illegible] ыт баара, Петр [illegible] занятиелары [illegible] ыт оболоҕу кытта [illegible] дьарыктанар кэмигэр тубэспит эбиппит. Кабинет таабырынныэрэ—остуолуттан [illegible] стеллажтарга уу-дуллубут моделларыгар [illegible] ыҥырыччаннан ахсаннаах [illegible] ыраас тилтээх карточкалар-ка-тобуллубаккы, бөрэ-дэктээхтик вураллара, үөрэнээччилэр номоҕон сиэрэйдэрэ майна олохтоммут дьиссиплиннэрэ, бөрэдэктэрэ кэрэһэлиллэр.

Аттыларыгар программированай карточкалар сыталлара. Бөҕө курска бачыгыраан буоллахтара дуу, [illegible] ыхтарай дии саныыбыт. Петр [illegible] занятиелары [illegible] ыт оболоҕу кытта [illegible] дьарыктанар кэмигэр тубэспит эбиппит. Кабинет таабырынныэрэ—остуолуттан [illegible] стеллажтарга уу-дуллубут моделларыгар [illegible] ыҥырыччаннан ахсаннаах [illegible] ыраас тилтээх карточкалар-ка-тобуллубаккы, бөрэ-дэктээхтик вураллара, үөрэнээччилэр номоҕон сиэрэйдэрэ майна олохтоммут дьиссиплиннэрэ, бөрэдэктэрэ кэрэһэлиллэр.

х х х

Соторутаабыта Саха сиринэ профтех-училищелэрин үөрэтэр кабинеттарын көрүүгэ П. П. Сергеев сэбиэдиссэйдээх 13 №-дээх СПТУ механизацияҕа кабинета бастакы миэстэни ылбытын туһунан үөрүүдээх сурах кэлбитэ.

Бу кабинет үлэтин, кодьүүһү биирэр толору кыамтатын хаһыат кэмэн страницатыгар толору кэпсиир кыаллыбат. Онон «Трактордар уонна автомобиллар» предмети үөрэтиигэ кабинет техническэй средстволарын туһаныы туһунан кылгастык билиннэриэхпит.

Учуутал остуола—кабинет сүрүн миэстэтэ. Маннык туран кыракый квоскалары баттаталаан түннүктэр сабыыларын туһаныахха, «Украина», «Волга» кинопараттары, үөһээ ыайан турар «Протон» диапроекторы үлэлиир балаһыанньаҕа туруоруохха уонна үлэлэтиэххэ сөп. Быһата, баар техсредство барыта эбии биримэни ылбакка эрэ туһаныллар. Маннык дьаһан эттэхха, кабинет баары көрдөрөр үөрэтэр пособиелара, плакаттар, таблицалар үчүгэйдик системаламмыттар. Онон заниэнсэ кинилэри туһаныыга бэлэмнэһиигэ саамай аҕыйах бириэмэ барар.

«Сүүстэ истибиттээбэр биирдэ көрбүт ордук» диэччилэр. Ол иһин трактордары уонна автомобиллары үөрэтиигэр учуутал фотографиялары, слайдалары, модеддары, плакаттары ордук киэнник туһанар. Билигин МТЗ трактор механизмнара хайдах үлэлиилэрин оҕолор кабинеткэ олорон толору билэр кыахтара үөскэтиллиннэ. Экран бу кабинеткэ ордук үгүстүк туһаныллар. Темаҕа аналлаах кинолэр эбэтэр диафильмэлэр саҥа матырыйаалы үөрэтиигэ, хатылааһыныга, экзаменнарга бэлэмнэниигэ чопчу сыаллаах көрдөрүллүннэр. Үөскүүгэр матырыйаал барыта буолбакка, лоскуйа эрэ ылыллар. Үөрэнээччи туох көрбүтүн кэпсэстиэк өйдуурун наадатыгар толкуйдаатар ыытыллар бэлэмнэлэр. Лоскуйдары көрдөрүүгэ, уруоку ордук ыкпаҕайдык ыытыыга кодоскон ордук табыгастаах, дидактическай кыаллыбатаа улахан. Учуутал эрдэ бэлэмнэбит схемаларын, уруйдарын экраҥҥа тыктарар. Бу түбэлтэҕэ үлэ сүрүн өттө—чертеждар, уруйдары бэлэмнэһии уруок иннинэ толоруллар. Уруок кэмигэр учуутал, быһаара-быһаара, ону ситэрэн эрэ биэрэр. Иккиһиэн, уустук схемалыы, кини чаас чаһыгын араарыллан оҥоһуллар буоллан, үөрэнээччи кэбэстик өйдүүр.

Биллэрин курдук, тракторлар уонна автомобиллар хамсыыр механизмнартан тутуллаллар. Кинилэр хайдах үлэлиилэрин быһаарыаҥ учуутал разрезтары сэргэ электрофикацияламмыт таблицалары оҥортообут. Холобур, оҕолор таблицаны көрө олорон, электролампочкилар умайалларыгар сирдэтэн, уу, уматык хаан барадаларын өйдүүллэр.

Электро-плакатинна 40 чаҥа тиийэ плакаттаах. Кинилэр кэмэтэриэн талбыхтыы оргитэн ылыахтыыллар. Сыл аҥын кабинет кыамтата улаатан иһэр. Былырыын видеомагнитофон булуллубут. Быйыл модуллары кыдьарыгэ бэлэмнэлэр. Лабораторияҕа Т-150, Т-40, ДТ-75 тракторлар, ЗИЛ, ГАЗ маарканнаах автомобиллар улэлэрэ ыыллаан туруоруллуохтара. Ол барыта үчүгэй бэлэмнээх, үрдүк квалификациялаах рабочайдары бэлэмнэһиигэ туһаайыллар.

Үлэҥнэ кинии кини баҕата, быыланнара мэлдьи куотан иһэллэр. Ону кини үтүө дарбаанан суох, сэмэйдик күн аҥын сыыдаҺан эмкирэтэһээччи. Петр Петрович онтук киһи.

М. МИХАЙЛОВА.
хаһыат анал. корр.

Үчүгэй сонуннар

Байанайдаах барахсаттар

Сельсовет депутата, эдэр коммунист Александр Адамов, кырдьаҕас түүлээхчит Е. В. Саввин уонна комсомолец Николай Ефремов—нэйилиэк үс бөлүчүгэ 1984 сыл бүтэһик кварталыгар бириҥҥи бэйэлэрэ 1200-түү солк. быыланнаахтара. Ону кинилэр үйүөн лаппа аһардылар.

Саҥа дьылы Александр Адамов государствоҕа 3300 солк. суумалаах кыыаннаары туттаран ордук үчүгэй ситиһиилэнэн көрүстэ. Оттон Егор Васильевич 2200 солк., Николай 1950 солк. суумалаах күнду түүлээҥ туттыыталаттар.

Р. ДАНИЛОВ.

Чакыр.

Үрдүк төлөһүтүү

«Чурапчы» совхоз ыччат сүөһүнү төлөһүтэллэрэ ыйытыллыбыт. Бу сыллаах сыдьаанынан, бэрэдэктэрдиэх көрүстүлэр.

Комсомолка Анна Беляева. Түөйэ биригэдэтигэр 34 бөрөскүнү көрөр-хаҥар. Кыстык аастыт үс ыйыгар кини хас биирдии ыччат сүөһүтүн ортотунан 54-түү кг, ити иһигэр ахсыныыга 13,9-туу кг, төлөһүттэ.

Оттон Кылаанаахха сүөһү иитиитин бастакы ыллаастаах маастара комсомолец Николай Демьянов интенсивнэйдик уотуута туруорбан хас биирдии бөрөскүттэн 105-тии кг, ахсыныыга 35-тии кг, привеса ыллыа. Ити аата сүөһүлээрэ суукка ахсын 1130-туу грамм төлөһүйдүлэр.

М. МАКАРОВА.

Биһиэхэ эппиэттиилэр ○

ДЬАҺАЛ ЫЛЫЫННА

«Саҥа олох» хаһыат ахсыннары 18 күнүнэҕи нүөмэригэр бэчэйтэммит «Үчүгэй көрдөрүүлэр кулуоктарыгар» диэн ыстатыыбаҕа Карл Маркс аатынан совхоз Одьуулуунаабы отделениетын «Эрчим» комсомолмолодежнай-ыччат форматын коллективтарыгар иитэр үлэ маастыгулаабытэ, ыытаннаах хаартыскалаах тэриллибит ыстатыыбаны аахан, бэрэдэктэрдиэх кэпсэтиилэр ыытыллыбыттар.

Ол сүүрбүөн ыстатыыбыт дьаһалдар тустарынан совхоз директоры Е. Е. Васильев биһиги редакциябытыгар маннык биллэрдэ:

«Хаһыат критиката сөптөөх ыстатыыба Одьуулуунаабы комсомольскай тэриллэ бюротун мунньахтар дьүүллэһиилиннэ. Онно совхоз отделениетын партийнай тэриллэтин секретаря И. А. Иннигин, сельсовет исполкомун председателэ Г. С. Колесов кыттыыллар. Ыйытыллыбыт итэҕэстэри туоратар туһунан сиһилии кэпсэтии буолла. Ферма старшайа Х. С. Дьячковская, группкомсорг А. Колесов уо. д. а. тыл этиллэр. Эбии аҥылыгы быыспакка оҥороруттар, хотону иитиэр сүөһү дьаһалы ыларыгар биригэдьиир А. М. Кардашевскай эбэһиинэстэниэ. Ферма үлэһиттэрин экономическай үөрэхтээһиннэрэ пропагандист аналын улэтин сатаабата. 1985 сылга үлэһиттэр социалистическай эбэһээтэлистибэлэри ылыныллар. Кыһыл мунньах саҥардылынна: Сүөһүгэ соломо кырбатыллан сиэтилэн эрэр.

СИРТЭ ҮҮНҮ АТТЫЫ КУБА ЮБИЛЕЙА

Маныыгы 1 күнүгэр Куба героическай норуота Бос-холонуу күнүн бэлиэтээтэ. 26 сыл анараа өттүгэр ити күн Фидель Кастро баһы. лыгыах бастаанньалаачыылар армиялэрин охсуулларыттан американскай империалыстаан туруорулларбыт Батиста диктатурата түүннэстибит. Революция кэнниттэ дойду улэйиттэрин инникэлэриттэр толору, национальнай босхоловуу, социалистическай общественнай түүн суолун ачыйбыта.

Кубалыктар бэйэлэрин ааптан аастыах революционнай бырааһынныктарын хойду социализм суолунан сылгы хардыылаһыылаан ыыталлыбыттар. Коммунистическай партия салаатынан Куба кылгас кэм иһиттэ олох бары эйгэлэриттэр Латинскай Америка бөрө да дойдута биллибэт уларан кыайыылаарыгар сиистэ. Сүүһүнэн сылыар усталарыгар бүрүүкэбит хаалбыт общество социальнай тэнэ суох буолуу, дьадайыы, улэйтэн матыы, үөрэх суох буолуу, курдук бодоруһуо, үйэ-саас тухары сүтүүлэр. Улуу социалистическай биирдэ доводобуу быстыспат сорботунан буолбут Куба экономиката тэрийиллэн уларыйда.

Советскай Союз уонна биирдэ доводобуу атын чилэннэрэ государстволар үүнэ иннилэрүн уонна өйө-буоларын түмүгэр Куба промышленнобыгар уонна тыатын хаһаайыстыбатыгар, доруобуйа харыстабыллаах уонна үөрэхтээһиккэ, науканы уонна культураҕа сүгэн уларыйыылар тарыстылар: Табаарыс Фидель Кастро уонна Куба атын салайаачылара түүннүк бэлиэтээбиттэрин курдук, Советскай Союзу кытары бырааттыы биирдэ үлэлээһин Кубаҕа ордук улахан суолталаах. ССРС технический комитүнэн Кубаҕа норуот хаһаайыстыбатын 200-тэн тахса объектара тутуллубуттарын уонна туһааннарыллыбыттарын даҕаны ахтар сөп. Олор ортолоругар тепловэлектростанция, металлургическай комбинат, механическай завод, трестыгы хомуйар комбайнары уонна азотнай удобрениелары оторор заводтар, текстильнэй комбинат баалар. Биирдэ биирдэ үлэлэһиммит көмөнньүктэр сибээс станцыятын, атомнай научнай киин курдук уустук техническэй тутуулары олохтоох киллэриигэ тиэртэ, Кубаҕа аан бастакы атомнай электростанцияны тутууга туруулар кыаҕы биэрдэ.

Куба тыатын хаһаайыстыбата, дойду экономикатын сүүн салаата—национальнай баай дуол чиэппэрин уонна экспорт 80-тэн тахса бырыыпанын биэрэр сахарнай промышленность эмиэ тэрдүттэн уларыта тутулуннулар. ССРС комитүнэн, чуолаан 135 сахарнай заводтар уларытыллан тутулуннулар, ол кэнниттэ кыамталарын биллэрдиэк улаатыннарар, сахарнай плантациялаҕа үлэни бүтүннүүтүн систиэмэлээхтик механизациялыыр кыаҕы биэрдэ.

Советскай-кубинскай биирдэ үлэлэһиигэ мунньуллубут опыт, Кубаҕа үөскэтиллибит экономическай, техническэй уонна интеллектуальнай кыахтар хаймыылаах билигин кубинскай национальнай экономика бүтүн салааларын уонна секторларын хабар норуот хаһаайыстыбатын хаачыстыба өттүнэн адъас саҥа бөдөҥ кээмэйдээх соруктарын кэлиэнигэ быһаарыыта киирэр кыаҕы биэрдилэр.

Н. ЧИГИРЬ,
ССТА ыытаччыта.

Революция иннинэ Кубаҕа сайдыылаах муораҕа бултаабыт суох этэ. Билигин республика кытыллааҕы уулларга да, аһаҕас океаҥҥа да бултуур үчүгэй сэбиэлэниилээх балыгы бултуур флоттаах: Креветкалаар; лангусталар, о. д. а. курдук Кубаҕа астаммыт сиэналаах балыктар аан дойду рынокка хамаҕатык атыыланаллар.

Снимоктарга: балыксыттар бултуу бараллар; Сьенфуэгос пордугар балык заводун сыаҕа.

Г. Надеждин фотота. ССТА фотохрониката.

Комментатор колонкалара

Бахсыһыан суруйаллар

Маалдыттарбыт — сэрии ветераннара

Соторуттаабыта биһиги Аҕа дойду Улуу сэриитин ветераннарын И. М. Павловы, П. М. Барашкову уонна И. А. Петрову кыттаҥ жерустүбүт.

Маалдыттарбыт биһиги ньиҥиэхэйдиттэн ыытыллыбыт хоонтор туһаайыллан, кэнсэртилэр. Сэ бөлүүтүттэн уонна КПСС ордоннарынан наҕараадаламмыттар. Ветераннар биһиги кэнниттэн бөдөҥсүү үчүгэйдик суоллаахтыыт туһунан ыйыталаан эттилэр, үчүгэйдик үөрүүлэнэн, ыраатыбыттарыгар, кэрэчэстэй, эр санаалаах буолан уҥуохтарбыттыгар баардыылар.

Ветераннары кытта хаартыскаҕа түстүбүт. Биһиги кэнниттэн ыалаахтарын уонна оҕолорун

Дуня ДЬЯЧКОВСКАЯ,
Виля Котик аатынан этэрээт пионера.

Кэрэхсэбиллээх сбор

Үһүс кылаас октябреноктара пионерга киирэргэ бэлэмнэнэллэр. Оноон ыытыллыбыт соторуттаабыта кинилэргэ «Бей, барабан!» диэн октябрятскай сбор ыытыллыбыта. Онно «Орлята» уонна «Соколята» суруччааннар октябренокларга пионеррар туһугарынан ыырыалары уонна хоһоонноору толордулар, гори, барабаан уонна «Песня о маленьком барабанщике» диэн ырыа суруллубут историятын туһунан пионербаатайдар кэпсээннэрин кэриэстэн ыыппыттар.

Сборга октябренноктарга арааҥ дойдулар оролоруун ойоҕуулларын үөрэттибит. Онтон Чили уонна Вьетнам ойоҕуулларын ордук сөбүлүүллэр.

Шура Аргунова,
V кылаас үөрэнээччита.

„Учебникпыт, уһун үйэлэн" операция

Быйылгы үөрэх дылыгар оскуолабытыгар «Учебникпыт, уһун үйэлэн» операция суоҥныыр иккис төгүл рейд ыытыллына.

Бастакы рейдэни старшай-баҕаатанбыт салаатынан пионерскай дружина совета ыытыта. Онно үүс үөрэнээччилэр учебниктарын, тэтэрээттэрин тастыы кэлиэтэрэ ырыллыбыта, учебниктары, тэтэрээти хайдах харыстыыр туһунан бөлүүнэ оноһуллубута.

Иккис рейд түмүктэрэ бүкатыы атын оолор барыы учебниктарын, тэтэрээттэрин таствабыттар, ыраастык; хорыстабыллаахтык тутар буолбуттар, Маша Слепцова, Вера Окоемешникова уо. д. а. учебниктарын ордук үчүгэйдик туталлар.

Оҥ өрөөн биллэрэн даҕаны итэрэс суох буолбатах: Дьячковскай Сима уонна Барашков Алеша учебниктара тастара суох, кирдээтэр.

Лиза СОРОКОУМОВА,
VII кылаас үөрэнээччита.

ТОХСУННЬУТААҒЫ ЭКРАН

Саҥа киинэлэр

Түөрт уонталаах астрофизик Николай Гаврилович уонна «Универсам» эдэркээн продавеца кыыс таптаалларын остуоруйатын кэнсиир хэтит экран анаан эҥинэх «Блондинка за углом» диэн «Ленфильм» киностудия хартыыратаатырическай комедия. Лизэтэ сүүн саваата—диэн байар-тайар, бэ-эрэ диэки тардынар, мунньунар туһугар олороллоро табыллыбат: Бу кинэ кэрэччилэр, ордук ыччаттар ортолоругар дьоһуннаах кэпсэтиини ыытар кыаҕы биэрэн сөп. Сүүн оруоллаҕа комедия биллиндээх ыаастара РСФСР народнай артиһа Андрей Мироновы уонна талаанныах эдэр актриса Татьяна Догилева оонньуулар: А. Довженко аатынан студия киинэх «Единица с обманом» диэн Е. Нестайко итинник аатаах сиһиннэн уһуллубут диэнтэ оолорго туһуланар.

Барыта кинэнэрэ курдуктан—VI «б» кылаас үөрэнээччилэрэ бэйэлэрин коллективтарыттан рекордсмены «түннэрэр» бастыыттан—сахаламмыта. Ол эрээри сотору буолаат итэ сыалы сиэтиэр туһугар дьиктитэ ньымалар туттуллан бараллар; «рекордсмен» буолуохтаах Витя Оннисенко дневникпитин «чиэтиэйдик үлэтэнэ» ылбыт «единица» сыаната сүтэн хаалар. Кинэ кыра саастан эрдэттэ к уонна чиэтиэй буоларга ыыпыр.

Белоруссия кинематографистарын киинэлэрэ «Белые Росы» диэн саҥа үлэлэрэ—переводпут сиргэ тиэнньаах таатал, норуоттар историческайдык олохтоох суйбут идеалларга уонна сыаналастарга бэриллиэх буолуу туһунан боччумнаах кэпсэтии. Итэ Белые Росы диэн нарын аттаах дэриэбинэлэр үүс үүнүүгэн дьоннор олороллор уонна үлэлиллэр. Олору биһиэхэ сүүн оруолу толорор СССР народнай артиста Всеволод Сальев кинэнэ биллэр актордар Николай Караченцов, Михаил Кокшенов, Борис Новиков, Галина Польских, Стефания Станюта уо. д. а. биллиэхэлэллар.

КУКАРАЧА

«Азербайджанфильм» студия хэтит экраннаах киинэх «Шкатулка из кремля» диэн хартыыратын оолорго анаммыт детективанан аатыаахха сөп. Баку үөрэнээччилэрэ бөлөхтөр болдьоотторун тардыбыта, кинилэри үүс сөҕүмэр, өлөр кутталлаах биһиэхэ-майыгы тиэрдэр, охсуһуу оолоор ыытыллыбыттан түмүктэнэр.

Сэрии иннинээҕи сыллар. Тбилиси Верийскэй кварталын күн уота сырайар олбуордара: Маина «Кукарача» диэн хос аатаах участковый инспектор Георгий Тумуранишвили «ыраахтаан ылыыр» Кэнэ кыйа күлүүн курдукун, үтүө саваллаабыа, кырдьыксытын уонна сэргэҕин иҥин түс олоҕун драматургвартал олохтоохторун бүтүннүүлэрин санаарҕатар «Кукарата» итэ драматургар буруйдаабыанан реалист-уоруйах Мурталаны күлду болохтэриттэн, миниигэс тылыттан тебете эргийбит ыраасабысса Инга буолар. Түмүгэр биллиэхэ итэ «таптала» тебелоох ыар содулламмытын хараастаҥ көрүөхтэр.

«На Западном фронте без перемен» диэн эҥинэх линэта биллиилээх немецкэй суруйаччы Эрих Мария Ремарк өссө 1929 сыллаахха алаҕа мөлүйүүн тираһынан бөчүөттэнэн тахсыбыт уонна үүс тылларга ыылбаастаммыт итинник аатаах романынан туруорулунна. Бу айыгыы бөчүөттэнэт тута Америка экраннарыгар тахсыбыта итиннэ киинэ диэн дойдуттааҕы классиктыын фондутар киирбитэ. Онтон үйэ аҥара өттүлэн бэрэ АХШ кинематографистара киинэх хаттаан эргитиннилэр. Бу—фашаанньыт, үчүгэй Кантореттуттуун кылаанньа армиятыгар киирэллэриттэр модьуйбут немецкэй ыччаттарын—аҕа дойду иннин сэриитэн уота сиэбит калуенэтин, снарядтартан быыһаммыттарын да иҥин кинэ оонньотоннэн буолбуттар—туспарыннан долгутуулаах, ыныык, сэҥэ.

Бу ыйга музыкальнай линэтэнэ таҥгаччылар «Мосфильм» студия цех биллиилээх суруйаччыта Карел Чапек «Средство Макропулоса» диэн фантастическай аймаҥыстынан туруорбут «Рецепт ее молодости» диэн кылгас болдьоохо кэлбит киинэтин көрүөхтэр: Мюзикл сэдэх жанрынан уһуллубут бу саҥа үлэҕэ сүүн оруолу киинэтиини «ыт» эҥэр а ар таланнаах СССР народнай артистката Людмила Гурченко толорор.

С. ДАНИЛОВ.

Киһи киһиэхэ махтанар

Ийэбит үрдүк үөрүүтэ

Биһиги ийэбит, эбэбит Парасковья Спиридоновна Шестакова аспыт күүн эмиэ кэлэн, ебүн сүүн тэрэх, ыарахан турукпут оройуонабыт балыыбар кыарбыт. Харуо Леонид Александрович Петров, ветеран-врач, Егор Александрович Марков кэрэ-эстэн, ыарыы диагноһын туттан, ыарыы ньымаларын ыытыбыттара.

Эмтэлэн сарадаммыта. Врачтар уларыйбат кыаммыларын түмүгэр ыарыы барыта. Биһиги күнү-дьыл оборуоннаах, ыарыы ньымаларын уонна сиэтэрэн ортолоругар күүһүнэ үөрэхтэнэ сылдьыбыт. Кэнэ сылдьыбыт. Кун кубай ийэбит, кун-дьыл эбэбит ыарахан күннэрэтэр үчүгэй суобастаах, тыыс сыыннаспыт эмиэ үлэлиттэриэхтэр, махтаныы.

Шестаковтар дьиэ хэрэгэттэрэ.

Чурапчы.

Комсомолецтар көмөлөстүлэр

Мин IV. бырааттым Афоня II кылаастарга туйгунньах, уҥуоҕабыт. Дьиэ үлэ-[illegible] Дьиэнэ-[illegible] мылдьан көмөлөһөбүт.

Бэйиэ-[illegible] эбэбит [illegible] Ленинскайга үөрэнэ-[illegible] уонна отто-[illegible] курдаах-[illegible] балаҕан бэлэмнэ-[illegible]. Онтубыт бүтүн сэтэ-[illegible] комсомолецтар бэйэ-[illegible] трактор-[illegible] мас ыыллыыллыбыт, дьоннорбутун [illegible] хаһыттарыах-[illegible] суобастаах-[illegible] бэйэ-[illegible] бэйэ-[illegible] комсомолецтар [illegible] уонна [illegible] ыаллар уонна [illegible] баратын хаймыах, [illegible] кыстаан баардылар. Афоня биһиги олус үөрүүбүт. Иккибит уҥуоҕуттан кэлэн барар, [illegible] дьиэнэ-дьиэ, үөрэх [illegible] ыыллар.

Биһиги сайын «Маяк» үлэ уонна сынньалаҥ лагерыгар сылдьан ити комсомолецтар өчүрүк куйаас күннэргэ от ыытыгэр дьиэ-дьиэн үлэлиллэрин эмиэ сөҕө көрбүппүт. Миша Софронова, Коля Федотовка, Петя Собакаҥна, Кеша Дьячковскайга, Женя Григорьевка, Володя Павловка уо. д. а. истэннэх ыаллар, таҥныбыт, кинилэр курдук үлэни таптыыр [illegible] [illegible] комсомолецтар, [illegible] буоларга кыһанна-[illegible]ыт булгуччуладах.

Зоя ШИШИГИНА.
Одьулуун.

Редактор
А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

Оройуоннаҕы потребобщество араспыт 1984 сылларыгар бүлүт сезонуттан таҥаны бултуурга лицензияны нэйилэтиннэрэ атыылаабыта.

Бултаабыт болдьоро ахсыннары 31 күнүгэр бүтэр. Онон лицензияны атыылаан бултаабыт, эбэтэр бултаабакка кэлэн барар сылдьар табаарыстар 1985 сыл тохсунньу 5 күнүгэр диэри лицензияҕытын райпотребобщество совотуоскаҕа отделыгар аҕалан туттарарыт булуччуладах.

Райпо совотуоскаҕа отдела.

БИҺИГИ АДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700. Чурапчы с. Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—21-332, отделлар—21-265, уоҥсай 21-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 54907. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 печ. лист. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ с. Чурапча, ул. Карла Маркса 12.